

April, 2015

Grote verschillen lokale fondsen

De teller van het aantal lokale fondsen en initiatieven om een lokaal fonds op te richten staat momenteel op meer dan vijftig. De verschillen tussen de lokale fondsen onderling zijn enorm. Eigenlijk niet zo vreemd want de verschillen tussen de gemeenten zijn ook groot. We kennen gemeenten met veel inwoners per m², gemeenten zonder hoogbouw, gemeenten vol kinderen of arme gemeenten. In 2014 heeft het Bureau Lokale Fondsen Nederland onderzoek gedaan naar de verschillen tussen de lokale fondsen. Het opvallendste verschil, de hoogte en herkomst van het startkapitaal, wil ik graag met u delen.

Startkapitaal en herkomst

Ongeveer een kwart van de lokale fondsen in oprichting krijgt een startvermogen vanuit de woningbouwvereniging, maatschappelijke organisatie of vanuit een 'slapend' fonds. Onder een 'slapend' fonds verstaan wij een stichting die ooit opgericht is om de maatschappelijke doelen binnen een gemeente te dienen maar niet meer actief is. Volgens de banken zijn er in Nederland honderden zo niet duizenden stichtingen met een vermogen bestemd voor de samenleving, zonder activiteiten. In een aantal gemeenten, waaronder Den Bosch, hebben initiatiefnemers de stoute schoenen aangetrokken en deze 'slapende' fondsen wakker geschud en met succes.

In andere gevallen ontvangt een lokaal fonds een startsubsidie van de gemeente. Dat gaat soms om kleinere bedragen maar kan ook gaan om miljoenen. Eén gemeente besloot een deel van de opbrengsten, die voortkomen uit de verkoop van de kabel, ter beschikking te stellen

aan een lokaal fonds. Maar het kan ook gaan om opbrengsten uit energie of vastgoed. Bij zo'n twintig procent van de gevallen komt het initiatief en startkapitaal vanuit het bedrijfsleven, Almere is daar een mooi voorbeeld van. De vermogensfondsen leveren een bijdrage aan de start van 14%. Zo ontving het Bezuidenhoutfonds een startdonatie van Fonds 1818 en het lokaal fonds in Schiedam een bijdrage van het De Grootfonds. De meeste lokale fondsen ontvangen vanuit de verschillende bronnen hun inkomsten.

In toenemende mate wordt het startkapitaal bijeen gebracht door particulieren. Dat kan gaan om vermogende particulieren die een werkkapitaal ter beschikking stellen. Maar ook om initiatieven die 'kleinere' bedragen opleveren zoals de verkoop van 2^e handskleding of een lokale collecte. Wel zien we de bijdrage van particulieren toenemen zodra de bekendheid van het lokale fonds groter wordt. Ook een aansprekend project enthousiasmeert bewoners een financiële bijdrage te geven.

Trots

Initiatiefnemers en bestuurders van lokale fondsen kunnen met recht trots zijn op datgene wat ze tot nu toe bereikt hebben. Veel vrije tijd en energie wordt gestoken in de oprichting of verdere uitbreiding van een lokaal fonds. Lokale fondsen maken onze samenleving leefbaarder, realiseren uiteenlopende projecten, brengen mensen bij elkaar en het is niet zo vreemd dat overheid, bedrijven, instellingen en particulieren daaraan zo graag een bijdrage leveren juist vanwege die grote verschillen.

Monique van Bijsterveld
Projectmanager Lokale Fondsen Nederland

Nieuws

Inspiratiebijeenkomst op 1 april in Obdam

Grote opkomst tijdens de inspiratiebijeenkomst in dorpshuis De Brink in Obdam. Op uitnodiging van Lokale Fondsen Nederland, de Vereniging Kleine Kernen in Noord-Holland en Crowdfundingplatform Voor je Buurt bezochten geïnteresseerden deze bijeenkomst om meer te horen over hoe zij de leefbaarheid in hun omgeving kunnen verbeteren door middel van de oprichting van een lokaal fonds.

Programma

Presentatie Lokale Fondsen Nederland: waarom lokale fondsen en waarom nu?

De bijeenkomst werd ingeleid met een presentatie over het nut en meerwaarde van een lokaal fonds door Monique van Bijsterveld van Lokale Fondsen Nederland.

Als gevolg van bezuinigingen zijn steeds meer dorpshuizen, dorpsraden en andere dorpsinitiatieven op zoek naar andere organisatie- en financieringsvormen om leefbaarheidsprojecten te realiseren.

Tijdens haar presentatie beschreef Monique wat een lokaal fonds kan betekenen voor de lokale omgeving. Met tijd, betrokkenheid, ideeën en geld realiseert of initieert een Lokaal Fonds tal van uiteenlopende lokale projecten en initiatieven. Hiervoor werft een lokaal fonds inkomsten, bouwt een reserve op ten behoeve van de continuïteit en werkt zoveel mogelijk samen met partners. Het aantal bestaande lokale fondsen en lokale fondsen in oprichting blijft groeien, inmiddels zijn er bijna 50 lokale fondsen in het land.

Teylingen Fonds

Vervolgens lichtte Bart van Konijnenburg van het Teylingen Fonds toe hoe een lokaal fonds opgericht kan worden vanuit een gemeenschappelijk doel voor een samengevoegde gemeenschap. Sassenheim, Voorhout en Warmond vormen sinds 2006 deze nieuwe samengevoegde gemeente Teylingen; een lokaal fonds geeft hieraan een nieuwe identiteit. Lokale Fondsen Nederland is geen keurmerk of juridische titel, ieder dorp of gemeenschap kiest zijn eigen vorm. Zo ook Teylingen: zij richtten een fonds in waarbij 'crowdfunding' een belangrijke rol speelt. Wie financiële steun zoekt, moet eerst in eigen kring, via vrienden of relaties, geld inzamelen. Dat bedrag wordt vervolgens 'vermenigvuldigd' met behulp van het lokaal fonds. Het Teylingen Fonds ging aan de hand van een keukentafelgesprek van start: hier was geen sprake van 'een stel grijze mannen die de boel bedenken', zegt Bart van Konijnenburg

Presentatie Crowdfundingplatform Voor Je Buurt:

Is crowdfunding geschikt voor jouw idee?

Lokale fondsen werkt samen met Crowdfundingplatform Voor Je Buurt. Martijn Arnoldus liet in vogelvlucht zien wat de mogelijkheden zijn van crowdfunding voor lokale fondsen en initiatieven aan de hand van diverse voorbeelden uit de praktijk. Voor je Buurt helpt bij het opzetten en realiseren van creatieve, leuke, inspirerende en soms broodnodige ideeën voor buurten, dorpen en steden via crowdfunding en/of crowdsourcing. “De trend is dat men op zoek gaat naar alternatieve financieringsvormen voor projecten”, aldus Martijn Arnoldus van Voor je Buurt.

Tafelsessies: crowdfunding en impact lokale fondsen

Na een korte pauze werd de zaal verdeeld in twee groepen voor de tafelsessies. In een van de groepen werd meer informatie gegeven over hoe je een lokaal fonds opricht en wat er allemaal bij komt kijken. Zo kwamen er veel vragen ter tafel, zoals over beheer en haalbaarheid, die Lise Broekaar en Monique van Bijsterveld aan de hand van hun praktijkervaring konden beantwoorden.

In de andere zaal konden de deelnemers Martijn Arnoldus vragen stellen hoe je crowdfunding in kan zetten voor lokale projecten.

De bijeenkomst werd afgesloten met een borrel, waar deelnemers gelegenheid hadden om na te praten en vragen te stellen over wat er allemaal tijdens deze bijeenkomst werd besproken.

Vereniging van Kleine Kernen in Noord-Holland

Lokale Fondsen Nederland organiseerde samen met De Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland (VvKkNH) en Crowdfundingplatform Voor je buurt. We spraken met Alle Postmus over hun rol in het verbeteren van de leefbaarheid op lokaal niveau en de meerwaarde van de verbinding met lokale fondsen.

Oprichting en doelstelling

“De VvKkNH is in 2007 opgericht als belangenbehartiger van de kleine kernen en de leefbaarheid op het platteland in Noord-Holland. Binnen het activiteitenplan 2015 onderscheiden we

daarbij drie functies: als netwerk van kennis en ervaring; als ontwikkelaar en aanjager en als vereniging van ruim 55 dorpsraden. Wij zijn een vrij platte organisatie met een vrijwillig bestuur en circa 55 aangesloten dorpsraden.

We bestrijken in principe de gehele provincie, maar hebben wel regio's waar we wat meer leden hebben en regio's waar helemaal geen leden zitten. We werken in principe voor dorpsraden, wat ook allemaal weer vrijwilligersorganisaties zijn. Daarnaast zijn we vertegenwoordigd in de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen, waar ook nog 8 andere

zusterorganisaties (van Limburg tot Zeeland tot Groningen) in deelnemen.

Vanuit onze functie als aanjager en kennismakelaar organiseren we regelmatig thema- of inspiratiebijeenkomsten. Ook organiseren we eens per twee jaar een PlattelandsParlement (www.noordhollandsplattelandsparlement.nl). Deze bijeenkomsten gaan in op vragen die we zo door het jaar heen krijgen van onze leden of behandelen nieuwe ontwikkelingen. Veel dorpsraden hebben of krijgen te maken met bezuinigingen. Het wordt voor hun steeds moeilijker om financiën te vinden. Tegelijk zien we ook (landelijk) dat dorpen op allerlei creatieve manieren aan geld komen, bv het dorp Pingjum in Friesland, waar ze gezamenlijk eigenaar van een windmolen zijn.

Behoeften en kansen voor de leefbaarheid

De dorpen werken sinds een paar jaar aan een eigen toekomstagenda. Samen met veel inwoners schrijven dorpen een dorpsvisie en geven daarin aan wat er zou moeten gebeuren om het dorp de komende tien jaar

leefbaar te houden. Een aantal nieuwe thema's in die dorpsvisies zijn de krimp van de bevolking (ook in delen van Noord-Holland speelt dit!), de verdere vergrijzing en daarmee gepaard gaan de zorgvraag maar ook kansen voor zorgaanbod en andere thema's. Ook de

bereikbaarheid van het dorp en voorzieningen via de weg of via het internet en het werken aan een duurzaam dorp, denk aan zonnepanelen, repaircafés, dorpsmoestuinen, etc. Maar ook nieuwe vormen van werkgelegenheid zijn een aandachtspunt. Denk aan zzp-ers die in een dorp een webwinkel runnen en tegelijk een aantal mantelzorgtaken vervullen.

Het belang van een koppeling met lokale fondsen en crowdfunding

Dorpen creëren zelf inkomstenbronnen die ze ook zelf weer kunnen besteden aan leefbaarheidsprojecten in hun dorp. Daar hoeven ze geen verantwoording over af te leggen richting gemeenten of fondsen. Een lokaal fonds of crowdfunding past in dit plaatje. Zelf op een creatieve manier op zoek naar geld en ook zelf de regie voeren over het besteden van het geld. Dat mag overigens niet betekenen dat gemeenten dorpsraden helemaal niet meer hoeven te ondersteunen met geld of andere middelen.

Dag van de Filantropie in het thema van lokale fondsen

Dit jaar stonden lokale fondsen centraal tijdens de Dag van de Filantropie. Op 23 april 2015 werd op de Dag van de Filantropie de 10e editie van het boek 'Geven in Nederland' gepresenteerd. In het kader van de presentatie van dit boek werd op deze dag een symposium gehouden aan

de VU met als thema: 'Veerkracht van Filantropie'. Tijdens dit symposium werd er uitgebreid aandacht besteed aan de relatie tussen vrijwilligerswerk en lokale fondsen.

Er is heel wat in beweging in Nederland anno 2015, de aandacht voor de goede doelen groeit enorm. Burgerinitiatieven, particuliere initiatieven komen op, terwijl de Nederlandse overheid de verantwoordelijkheid van een belangrijke zorgvoorziening naar het lokale niveau decentraliseert. In de uitgave *Geven in Nederland*

2015 werden de bijdragen van huishoudens, individuen, fondsen, bedrijven en kansspelen aan doelen van het algemeen nut in kaart gebracht. Uit het onderzoek blijkt dat particulieren goede doelen nog steeds steunen: het aantal donateurs is toegenomen, alleen de bijdrage is minder geworden.

Diverse lokale fondsen waren uitgenodigd deel te nemen aan de paneldiscussie "toenadering tussen overheid en filantropie op lokaal niveau: voor- en nadelen". Uitgenodigd van de lokale fondsen waren: Eefke van Nuenen en als oprichter van Fonds voor Oost Menno Tummers van het Prins Bernhard

Kamper Krachtfonds is van start

Tot nu toe heeft alle energie gezeten in de zaken achter de schermen. Nu is het tijd om te vragen of de inwoners van de gemeente Kampen willen meewerken aan de gezonde samenleving, waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen.

Bij haar afscheid als wethouder is Lidi Kievit gevraagd om voorzitter te worden van dit lokaal fonds. Zij heeft daar toen volmondig 'ja' op gezegd. Samen met vijf inwoners van de gemeente Kampen onderzocht zij de afgelopen maanden hoe zo'n fonds er uit zou kunnen zien. De meeste lokale fondsen ondersteunen initiatieven van groepen inwoners. Het Kamper Krachtfonds wil juist ook de individuele inwoner waar nodig een zetje geven om op eigen kracht verder te gaan. Het doel van het fonds is bijvoorbeeld om met een slimme investering de eerste nood te verzachten, zodat de inwoner / het gezin zelf weer grip krijgt op de oplossingen die zij zelf kunnen realiseren.

Cultuurfonds, en mede-initiatiefnemer van Fonds voor Oost. Vanuit het Kamper Krachtfonds nam Lidi Kievit deel als oprichtster en voormalig wethouder van Kampen. Ook Katinka Velthuijs, Directeur Fonds Bijzondere Noden Rotterdam (FBNR) nam deel aan de paneldiscussie. Tijdens de discussiepanel kwam de relatie tussen gemeente en de lokale fondsen uitgebreid aan bod en werd gekeken hoe deze verbeterd kon worden. Uit de discussie was het algemene consensus dat de relatie tussen gemeente en de lokale fondsen minstens op gelijkwaardig niveau moet zijn.

Het Kamper Krachtfonds heeft een startkapitaal van € 3000,00 ontvangen van Lokale Fondsen Nederland. Een aardig begin, maar niet genoeg om nu al gelijk de individuele inwoner te ondersteunen of om inwoners te stimuleren zich te gaan inzetten voor de samenleving. Daarom ligt tot de zomer het accent op het binnenhalen van kapitaal bij landelijke en regionale fondsen. Maar ook bij ondernemers, bedrijven en particulieren uit de gemeente Kampen.

Na maanden van voorbereiding achter de schermen, trad het Kamper Kracht Fonds op de Tohopesate beurs naar buiten, om mooie deals te sluiten en in de hoop dat ze een superaanbieding in de wacht zouden slepen. Tijdens de Tohopesate ontmoetten ondernemers maatschappelijke organisaties die behoefte hebben aan allerlei producten of diensten. Zij gingen met elkaar in gesprek of zij iets voor elkaar kunnen betekenen en of er een match gesloten kon worden. En met succes. Deze deals hebben ze gesloten: met Sportcentrum Sonnenberch om de naamsbekendheid van KKF te vergroten, ze worden een jaar lang een maatschappelijk partner. Er is ook een deal gesloten met BrugMedia voor de publiciteit over een periode van 1 jaar. En ze hebben de superaanbieding van Stadsgehoorzaal in de wacht gesleept. Wij wensen het Kamper Krachtfonds heel veel succes met deze mooie start!

Inge Vossenaar aan het woord

Inge was tot 31 maart, namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties lid van het bestuur en raad van advies van Lokale Fondsen Nederland. Per 1 april 2015 is ze benoemd als directeur Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO) bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ondanks haar volle agenda, kregen wij de kans haar tussen de afspraken door even te spreken.

Lokale Fondsen Nederland

Hoe ben je betrokken geraakt bij Lokale Fondsen Nederland?

Het vorige kabinet had in 2011 in [een convenant](#) (Ruimte voor Geven red.) afspraken gemaakt met SBF (Samenwerkende Brancheorganisatie Filantropie) om te kijken of we ook op lokaal niveau de krachten van overheid en filantropie beter konden bundelen. Wat voor mij een van de drijfveren is geweest om mee te doen met lokale fondsen, is ook dat we op buurt- en wijkniveau zien dat er een heleboel mooie initiatieven zijn die juist door lokale fondsen kunnen blijven bestaan of voortgezet kunnen worden.

Als directeur van Woon- en leefomgeving van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is Inge vanaf het begin betrokken geweest bij Lokale Fondsen Nederland. Eerst als lid van de stuurgroep en later, bij de oprichting van de Stichting Lokale Fondsen Nederland (2014 red.), als lid van de Raad van Advies.

Terugblik

Waar ben je terugkijkend op de jaren dat je bij de lokale fondsen betrokken was het meest trots op?

Waar ik heel trots op ben is op de energie die er op lokaal niveau zit. Daarnaast vind ik het heel mooi dat we erin geslaagd zijn om private en publieke doelen te bundelen in een lokaal fonds: en dus ook private middelen aan doelen die de samenleving een stap verder helpen. Hierdoor hebben we een nieuwe samenwerking gerealiseerd tussen overheidspartijen enerzijds en private partijen anderzijds, die vaak dezelfde doelen hebben. Het mooie is dat zij hierin samenwerken in plaats dat zij tegenover elkaar staan. Deze samenwerking is de afgelopen jaren vanzelfsprekender geworden.

Toekomst

Wat zie je als de grootste aandachtspunten of uitdagingen voor de toekomst van de lokale fondsen?

Ik zie als een van de grootste uitdagingen om met deze vormen van samenwerking ook echt vernieuwing te organiseren. En dan met name vernieuwing in de wijze waarop je de krachten bundelt en gezamenlijk maatschappelijke vraagstukken oplost; of je nou overheid bent of een private partij.

Ik hoop dat de lokale gerichtheid op een buurt of een wijk bij lokale fondsen voorop blijft staan. Omdat je op een hele tastbaar niveau, van vraagstukken die je dagelijks om je heen ziet, gezamenlijk hele mooie oplossingen kunt vinden.

Wat vind je een succes voor Lokale Fondsen Nederland?

De forse groei in het aantal lokale fondsen en nieuwe initiatieven. Er zijn inmiddels meer dan vijftig lokale fondsen in Nederland en de kracht is nu om de energie vast te houden, ervoor zorgen dat de fondsen blijven bestaan en succesvol blijven, zodat zij mooie dingen kunnen realiseren waar mensen behoefte aan hebben. De uitdaging is misschien om het aantal fondsen nog wat uit te breiden.

Heb je nog tips voor bewoners die zelf een lokaal fonds willen oprichten/de leefbaarheid in hun omgeving willen verbeteren?

Wat heel belangrijk is: geloof er zelf in! Zoek een breed netwerk aan mensen die je daarbij wilt betrekken. Iedereen heeft vaak zijn eigen netwerk binnen een buurt of wijk of in een gemeente en als je mensen met een verschillend netwerk bij elkaar optelt dan heb je bijna heel de wijk of heel de buurt. Als je een goed groepje van mensen hebt, bijvoorbeeld de directeur van de voetbalvereniging, diegene die in de lokale kroeg van alles doet, de burgemeester en de persoon die in het oudere werk zit, dan heb je bij elkaar opgeteld al ontzettend veel mensen in een

Onder de loep

Elke keer nemen wij in onze nieuwsbrief een lokaal fonds onder de loep. Deze keer is dit Fonds voor Oost (Amsterdam).

Het Fonds voor Oost is een fonds op naam bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het Fonds voor Oost is een laagdrempelig fonds waar iedereen op een makkelijke manier een projectidee kan neerleggen: een fonds voor en door bewoners.

In onder de loep werd het volgende aan projectleider Eefke van Nuenen gevraagd;

Hoe is de oprichting van Fonds voor Oost tot stand gekomen?

“Fonds voor Oost is geen stichting, zoals de meeste lokale fondsen, maar een fonds op naam bij Prins Bernhard Cultuurfonds. Het fonds is tot stand gekomen door een samenwerking tussen het Amsterdams Fonds voor de Kunst, Woningbouw

bepaalde buurt. Zo kun je krachten heel goed bundelen.

Ten tweede, maak gebruik van alle kennis en ervaring die er al is, stop je energie vooral in het doen van dingen die vooral lokaal belangrijk zijn en niet in het uitvinden van het wiel. En daar kan Lokale Fondsen Nederland bij helpen met alle handreikingen en de kennis en ervaring die ze hebben.

We willen Inge Vossenaar hartelijk bedanken voor de samenwerking met Lokale Fondsen en wensen haar veel succes in haar nieuwe functie.

corporatie Ymere en het Prins Bernhard Cultuurfonds.”

Noem eens drie verschillende projecten die Fonds voor Oost steunt?

“Bij de aanvraag kijken wij naar projecten die bijdragen aan de buurt en/of haar bewoners, waarbij de bewoners actief bij het project betrokken worden en als er sprake is van lokaal draagvlak. Projecten zoals het opknappen van tuinen door de Kraaipan Oase, een kookboekje door buurtbewoners in de Rudolf Diesel Buurt, maar ook de uitbreiding van de ponyboerderij op IJburg valt hieronder.

Kraaipan Oase:

Bron: Fonds voor Oost

Het Fonds voor Oost droeg graag aan dit project bij omdat het naadloos aansluit bij het gedachtegoed van

het fonds: de hele buurt is betrokken, de hele buurt heeft er profijt van.

Het begon met de aanvraag van Mirjam van Dootingh, vrijwilliger bij de Kraaipan Oase, een begeleid wonen project voor mensen met schizofrenie.

Veel Kraaipanners, zoals de bewoners zichzelf noemen, hebben een tuin, maar zijn niet in staat hun tuin zelf goed aan te leggen of te onderhouden. Zo werd er een plan bedacht om dertien tuinen aan te leggen en structureel te onderhouden. De bewoners zelf, hun familie, vrienden, naast betrokkenen en buurtbewoners was gevraagd om te helpen bij de beplanting en het onderhoud.

Rudolf Kookt boek: we vinden dat dit project bijdraagt aan trots zijn op je buurt, gebruik maken van je buurt en samen dingen ondernemen.

De studenten van de Academie van de Stad in de Rudolf Diesel Buurt verzorgen het project Rudolf Kookt, waarbij een buurtbewoner tweewekelijks een maaltijd verzorgt voor de rest van de buurt. Na een geslaagde reeks kookavonden hebben Lotte en Seije met behulp van Fonds voor Oost de recepten van de buurtbewoners samengevoegd in een speciaal kookboek.

Ponyboerderij op IJburg: dit vinden wij een duurzame investering waar op de langere termijn veel plezier aan beleefd kan worden door veel mensen.

De Boerderij op IJburg wil tegemoet komen aan de behoefte van bewoners van IJburg om in contact te komen met dieren en met de natuur in hun omgeving. Fonds voor Oost draagt bij om de capaciteit van de Boerderij te vergroten zodat er meer pony's gehuisvest kunnen worden en meer bewoners van het omgaan met de pony's kunnen genieten. Ook wordt ingezet op het toegankelijk maken van de paddock voor rolstoelgebruikers door het betegelen van een pad langs de paddock en onder de nieuwe overkapping."

Hoe zetten jullie de fondsenwerving op?

"Door zo veel mogelijk te communiceren wat we doen en waarom. Een belangrijk element in de fondsenwerving is de Anjeractie. We kunnen voor Fonds voor Oost collecteren in het kader van de Anjeractie van het Cultuurfonds." Bijzonder dit jaar is dat in Amsterdam Oost verenigingen en stichtingen op het gebied van cultuur en natuur specifiek kunnen collecteren voor het Fonds voor Oost en die zorgt er voor dat het geld op simpele en directe wijze weer terug wordt gegeven aan de buurt. De Anjeractie is de jaarlijkse collecteweek van het Prins Bernhard Cultuurfonds en vindt dit jaar plaats van 25 mei t/m 6 juni 2015.

Waar ben je als je terug kijkt naar het ontstaan van Fonds voor Oost het meest trots op?

"Het meest trots zijn wij op de betrokkenheid van 4 actieve vrijwillige bewoners uit Oost, die nauwgezet iedere maand de aanvragen beoordelen volgens de door hen geformuleerde criteria. Daarna volgt met vliegende stip op nummer twee de 33 tot nu toe ondersteunde projecten."